

ACC. NR M. 12035.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sissa Stoltz föddes 1859 i Oppmanna, där fadern var mjölnare. Gifte sig med indelte soldaten Stoltz och har hela sitt liv varit bosatt i Oppmanna.

På vintrarna tröskade bönderna med slaga, "plejle". De började kl. 2 om morgonen. På sommaren slutade arbetet när solen gick ner, då ringde det i kyrkklockan, det kallades "Mariringning". Arbetsåret började den 24 oktober. Hade man städslat sig för halva året, började arbetsåret den 24 april.

Onsdagar och lördagar kom posten från Kristianstad. Det var en som gick ut med den, och han lämnade den till skolläraren i byn, som sedan delade upp posten. Därefter fick var och en gå till läraren och hämta sin post.

"En tid fanns det en, som hade skjutshäll i Oppmanna. Det var i huset bredvid skolan, men det är många år sedan det slutade."

"I slutet av 1800-talet reste många till Amerika. De ville tjäna mer pengar. Det var ungdomar, mest arbetare, som for dit. Ibland löste de ut sin familj."

Förr fanns det endast trähus i Oppmanna. Taken var av halm, "boss". Golven var av trä. De sandade dem, och om söndagarna hackade de ene och strödde på. På somliga ställen hade de tapeter, på andra endast träväggar. Till jul hade man gardiner på nästan varje gård, men annars hade man gardiner endast på de rikare gårdarna. Man hade inte mycket stoppade möbler.

Man köpte inga färdiga kläder. Hantverkarna gick om-

kring i gårdarna och sydde. När järnvägen kom, reste en del in till stan och köpte färdiga kläder, men de flesta tillverkade själva sina kläder.

När kvinnorna gick till nattvarden bar de klut, men annars hade de vanliga huvudkläden. Skorna köptes i Kristianstad.

På söndagarna drack man kaffe, men aldrig annars.

Man drygade ut kaffet med ärtor, råg och en sorts bröd, som man bakade av kli och potatis. Degen kavrades ut och skars sedan i tärningar. Dessa brändes och blandades med kaffet. Man drygade ut kaffet för att det var så ont om kontanter. Kaffet kostade 67 öre skälpundet, socker 50 öre skälpundet. Dricka bryggdes av malt. Man kokade vatten och slog på malten. Sedan hälldes detta i en balja med halm. När det var kokt, tillsattes jästen. Det fick jäsa över ett dygn, sedan skummades jästen av och drickat var färdigt.

Frukten torkades. Den kallades i torkat tillstånd för "klöftingar". Man använde den till fruktsoppa, som sötades med sirap eller socker.

Man åt inte hästkött, "det var genant". Hästarna hade man så länge man kunde, sedan slaktade "nattmannen" eller rackaren dem och grävde ner köttet. Rackaren ville folk inte ha i närheten. "Var det en, som ölade nå'n, en katt eller nå't sant, så blev han rackare."

ACC. N:R M. 12035:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kaläs hade man endast när det var begravning eller bröl-
lop. "Då var det inte så stor affär, när de fyllde år." Man hade för-
ning med sig till kalasen. Om sommaren dansade ungdomen ute i backar-
na.

Den vanligaste tidningen var Kristianstadbladet. Den kom
onsdagar och lördagar. Man hade böcker i hemmen, både romaner och gud-
liga böcker. De köptes i bokhandeln i Kristianstad.

När man var sjuk, hämtades doktor från Kristianstad.

Det fanns ingen särskild småskola. En lärare undervisa-
de alla klasserna. Kl. 8 började skolan, frukost halv 10, två timmars
middagsrast, och kl. 5 var skolan slut. Så höll man på hela året. De
som hade långt till skolan, fick sluta litet tidigare på eftermidda-
gen. Man gick i skolan till 14-års ålder.

De fattiga barnen och gamla såldes på auktion. När be-
rätterskan konfirmerades, hölls fortfarande sådana auktioner. På den
tiden gick många omkring och tiggde. Särskilt många tiggare kom från
Blekingehället, ifrån Kyrkhult. På vintrarna kom det tiggare nästan
varje dag.

Sedan berätterskan blivit konfirmerad, fick hon vara med
på husförhören. Prästen ställde frågor, sedan fick de läsa ett stycke,
både innantill och utantill.

Missdådare begravdes i en särskild hörna av kyrkogården.